

# Mesterségek – mindennapok

Itt van – mindjárt látjuk – a könyvkötő..., a pék..., a sajtkészítő..., a fodrász..., a kosárfonó..., a kékfestő..., a késes..., az órás..., a kőfaragó..., a mézeskalácsos..., a gyertyás..., a restaurátor...

Hát a többi?

Hol van a böllér, a fafaragó, a kötélverő, a suszter, az úri szabó, a szódás, a kádár, a köszörűs, a fazekas, a méhész?

Hol a fényképész, a szőlőnemesítő, az asztalos, a cukrász, a szűcs, a savanyúságos, a tetőfedő-bádogos, a kőműves, a lakatos, az ács, a patkolókovács, a kalapos, a bográn, a szakács, a rongyszőnyegszövő, az üveges, a molnár, az írógép- és varrógépműszerész, a műstoppoló, a kocsmáros, a lekvárfőző, a tejes-túrós, az ernyőkészítő, a tyúkszemvágó, a tökolajütő, a fuvaros...

Hát a teknővájó, a csizmadia, a paszományos, a jeges, a drótostót, a vályogvető, a szegkovács, a vándor miskároló, az olajkáros?

A könyvelő? A ruhatáros? Az autószerelő?

És – hát magam sem tudom – ide vehetjük még, ebbe a lidércnyomásosan végeincs katalógusba a pedellust, a fröccsöntőt, a szoptatási tanácsadót, a pincért, a sírásót, a tojáspatkolót, a kintornást, a vak muzsikus koldust, a juhászt, a zongoratanárnőt, a puskamívest, az utcasöprőt, a nyúltenyésztőt, a sekrestyést, a patkányirtót, a galambászt, az állatkitömőt, a mézégétőt, a dúlát, a gyógyfüvest, a vincellért, a csontkovácsot... Meg a többit, a többit?

De hát mi mindent hozunk is ide együvé? Mesterségeket? Szolgáltatásokat? Művészeteket? Hobbikat? Falusi és városi folklórt? Úgy gondolom, segít az eligazodásban, ha idevesszük ezt a szót: mindennapok. Mert ennek a végeérhetetlen és határolhatatlan halmaznak alighanem minden eleme valahogy a mindennapokhoz kapcsolódik.

De úgy is mondhatnánk: a magunk közemberi létezéséhez.

Mert bármennyire is nyilvánvaló, hogy egy technikában, munkamegosztásban, fogyasztásban (és persze: mentalitásban és morálban) globális meghatározottságú világban élünk, ha körülpillantunk, ha kicsit tudatosítjuk mindennapjainkat, észlelnünk kell azt a „hálózatot”, ami körülöttünk szerveződik és újul meg minduntalan. Észrevétlenül – ami akkor tudósít önmagáról, de akkor nagyon is határozottan, olykor megfellebbezhetetlenül, ha valamelyik eleme hiányzik. Hogy tényleg köznapiak legyünk: ha eldugul egy lefolyó, ha elemet kell cserélni a karórában, ha rendetlenkedik az akkumulátor, ha kifogy a hentesünknel a megszokott disznósajt, ha nem találjuk a menétvágót, ha éppen előttünk zár be ez vagy az a bolt...

Globalizált világban élünk, ami a létmódunkat egyetlen szóval határozza meg: elidegenedettségek. A modernitás jegyében büszkélkedő korszellem alamuszi megátal-

kodottsággal igyekszik elidegeníteni mindannyiunkat mindentől – mindentől, amivel valaha személyes kapcsolatban voltunk: a munkánktól, a szomszédoktól, elemi szükségleteink kielégítésének hagyományos formáitól. Végző soron: a családtól, a templomtól, a hazától. Bolt helyett szupermarket, éttermi társas időzés helyett internetes ételrendelés, léckerítés helyett összemocskolt lakótelepi lépcsőház, házi-orvos és lelkész helyett internetes beutaló és facebookos érzelm- meg indulatáradat, könyv helyett sms. Kultúrkritikai sirámok? Igen, nehéz is abbahagyni...

Ám bevillan és talán nem véletlenül a hajdani Arany János-i verscím: *Naturam furca expellas...* Kicsit továbbvive a horatiusi sort, azt értsük rajta most, hogy tegyünk bármit, menjen a világ amerre akar, a természet dolgai és a mindennapok természetes dolgai elpusztíthatatlanok. Vagy holtukból újjászületnek. Talán még az sem véletlen, hogy az Őszikék költőjének eme kis falusi pillanatképében a „főszereplő” egy – hajdani... – falusi „mesterség” művelője – a harangozó...

Nem lehetünk meg emberi kapcsolatok nélkül, és ez nem érzelmi kérdés, hanem a mindennapi élet természetes szerveződésének ténye. Rákényszerülünk arra, hogy másokkal közösségben éljük meg a mindennapokat. Álljon ez a kapcsolatrendszer véletlenekből vagy az egymásra utaltság szervezett formáiból, célozzon meg kultúrákat vagy napi praktikumot – mindig személyes. Valaki fordul valakihez, szavak és javak cserélődnek közte és köztem. Ami azt jelenti, hogy sem a szavak, sem a tulajdonost váltó tárgyak nem idegenednek el. Közös tulajdonban maradnak, még ha a fogyasztás során el is tűnnek esetleg. Arra az időre emlékeztet minden ilyen akció, amikor a termelő meg a szolgáltató és a vásárló meg a fogyasztó közé még nem tola-kodott oda a „vizonteladó”, a kupeckedő, élösködő civilizációs erőszak.

Persze, persze... a privát kapcsolatoknak ez a hatalmas, kaotikusnak látszó, de szükségyszerűen, azaz a mindennapi életigényekhez igazodóan szerveződő rendszere a legkevésbé sem egynemű. Számtalan típusa nem hozható közös nevezőre. Hol a „szakmaiság” a meghatározó és mögötte a szervezett tudás, hol a napi tapasztalat, mögötte a családiás-kisközösségi emlékezet, hol a pusztza, de humanizált fogyasztás..., lehet bármi. Egy-egy valakitől, valahonnan, valami okból, valami úton-módon hozzánk került tárgy gyakran idézi a régi tapasztalatot, ami a latin „ars” szóban nyilvánul meg: egyben a mesterség és a művészet.

Nosztalgia? Az – az is, de nem csak az. Ha tudatos, ha öntudatlan, a jelennek az a természetes igénye munkálkodik ezekben a „találkozásokban”, ebben a folyamatos „csereforgalomban”, a mindennapi életnek ezekben a hol tudatosan, hol öntudatlanul megélt eseteiben, amely emberi szükségletnek tekinti, hogy a sivárság képeire odarajzolja a szépséget és derűt, az elégedettséget és az emberi létezésből kipusztíthatatlan harmóniát.

*(Alexa Károly)*